Ч. 22 Четвер 29 січня (10 лютого) 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Ґавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

Бесіда пос. Барвіньского

виголошена на засіданю Сойму дня 5 лютого в справі основаня рускої ґімназиї в Тернополи.

Високий Сойме! Нім перейду до зазначеня мого становища супроти висказаних тут замітів, позволю собі на самім вступі виразити мою подяку і щире признанє за ті засади, які комісия висказала в своїм справозданю. Комісия прийшла передовсім до того погляду і то не на основі політичних комбінаций або особистих симпатий, але на основі фактичних і дійстних обставин, що справа твореня руских ґімназий в нашім краю вже засадничо рішена. На підставі тих дійстних фактів і по мисли ухвал попередних соймів утворено такі ґімназиї у Львові, Перемишли і Коломиї. У всіх тих ґімназиях є фреквенция більше як достаточна і сї ґімназиї розвивають ся зовсім успішно. Так само прийшла комісия до того переконаня на тій основі, що руска наукова література і руский язик розвитий вже до того ступня, що в тім язиці можна подавати рускій молодіжи науки в середних школах. Комісия прийшла до того переконаня і з сего погляду, що уважає конечно потребою зменьшити за велику фреквенцию в істнуючих ґімназиях руских у Львові і Перемишли, щоби часть тої молодіжи мала відплив до нової ґімназиї, яка мала би повстати в Тернополи. Комісия має вправді ще деякі сумніви а іменно що до фінансової сторони, що квота потрібна на заснованє рускої ґімназиї в тім році, як я домагав ся у своїм внесеню, не є вставлена в державнім буджеті; що потреба також винайти відповідне уміщене; що учительскі сили не так ще численні, щоби можна забезпечити також всї потреби нової ґімназиї.

Однакож комісия висказує цїлком виразно, що ті перепони можна усунути при добрій волі так властий державних як і краєвих. Позаяк фреквенция в тернопільскій ґімназиї є так значна, що в перший клясі окрім звичайної кляси є дві кляси рівнорядні, отже з того поводу на разї не прибуде більше коштів, бо треба лише згромадити в одній з тих кляс руску молодїж. Тим способом упадає сумнів що до уміщеня. Очивидно, коли мала-б 8-клясова ґімназия повстати відразу, тоді не мало було би клопоту, але тут виразно висказує комісия, що ґімназия має постепенно доповняти ся а в міру того найде потрібне на се уміщене.

З великим вдоволенєм мушу і се зазначити, що хоч тернопільска рада повітова більшостию голосів заявила ся проти заснованя рускої ґімназиї, комісия в своїм справозданю висказує, що до тої ухвали нема дійстних і достаточних поводів. Так комісия осуджує справу не партийно, не з якогось вузкого і тїсного становища і мушу признати, що комісия висказала тут повну правду — але о тім поговоримо пізнїйше ще кілька слів.

Найважнїйший уступ справоздання шкільної комісиї є остатний, де виразно висказано, що всїлякі взгляди річеві і практичні промовляють за утворенем сеї ґімназиї. Ті взгляди мають більшу донеслість, коли увзглядните ся, що наколи руска народність має свобідно і успішно розвивати ся і посеред иньших славяньских народностий виробити собі самостійне становище, наколи має запевнити розвій своїй літературі, щоби не зливала ся з иньшими, тоді треба заснованєм рускої ґімназиї дати її нагоду, щоби образувала і розвивала ся. То, мої панове, не принесе шкоди анї польскій народности, анї державі, анї краєви, але противно.

Тепер позволю собі перейти до тих замітів, які учинили попередні бесїдники (Торосевич і Коритовский). Перший з бесїдників назвав заснованє руских ґімназий сепаратизмом. Мої панове! Се термін дуже небезпечний, котрий і против вас, панове, може обернути ся. Одним із апостолів, котрий тим терміном сепаратизму воював і проти нашої і вашої народности, був знаний в Росиї Катков. Під оклйком сепаратизму поборювано в Росиї розвій памної народности рускої, як і вашої польскої. Не уживайтеж, панове, того оружя і не вводїть до сойму нашого, бо оно може обосїчне. Мушу наперед зазначити, що не можу поділяти погляду пос. Торосевича, яко-би Поляки і Русини творили один нарід, а лише обряд їх розріжняв.

Так се було анї в дуже недавній минувшости, анї в давнїйших віках. Нїхто не може заперечити істнованя окремішного руского народу. Руский нарід істнував здавен давна і від більше як 1000 лїт має свою минувшість історичну, свою лїтературу і розвивав ся на зовсїм окремішних основах. Що був у нас час такий, коли люди говорили, що не можна розрізнити, хто Русин а хто Поляк, то здає ся менї, що ми за тими часами не повинні зітхати, так Русини

---

1)

Найстарша і найбільша держава

або

Хіна, єї минувшість і теперішність.

(Після Гессе-Вартеґґа, Е. Вольфа, гр. Б. Сеченї'ого і др. зладив К. Вербенко).

I.

Недужий на далекім Всходї і єго европейскі лікарі. — Яким правом стало Кіао-чу нїмецкою а Порт-Артур российскою посїлостию. — Велич хіньскої держави і єї народу. — Походжене і характер Хінців їх мова і письмо; їх звичаї і обичаї. — Короткий начерк історії хіньского народу.

Сим розпочинаємо ряд фейлетонів, в котрих, побіч етноґрафії і культурного житя, будемо старати ся познакомляти наших читателів також і з історией поодиноких народів, на основі найновійших розслідів наукових. Історня народів, звана звичайно, хоч не зовсїм відповідно: всесьвітною історией, єсть дуже важною наукою, потрібною для кождого, хто хоче називати ся образованим чоловіком. Она показує нам, як жили поодинокі народи, та як розвивали ся, і єсть длятого учительколо, як цілих народів, так і поодиноких людий, котрі в житю народнім беруть виднїйшу і живійшу участь. Провідною гадкою в історії народів єсть: строга безсторонність і чиста правда, незакаламучена партийними пристрастями, та національним шовінізмом, і така лиш історня може учити, як мають народи, та поодинокі люди, в житю народнім поступати, що мають робити і чого уникати, щоби укріпити житє народне а тим самим обезпечити і житє поодиноких людий в народі.

Задля лїпшого перегляду і лекшого запамятаня дїлимо всесьвітну історию, принятими від давна звичаєм, на слідуючі головні части: 1) Історня старинна (найдавнїйших пародів, починаючи від того часу, як далеко память людска сягає, аж до упадку західно-римскої держави за цїсаря Ромулюса Авгусгулюса в 476 р. по Христї): — 2) історня середновічна (обнимає часи від упадку західно-римскої держави і вандрівки народів, аж до відкритя Америки в 1492 р.); — 3) новійша історня (від часу відкритя Америки аж до французкої революциї в 1792 р.); — 4) історня найновійших часів (від французкої революциї аж до наших часів). — Старинна історня розпадає ся знов на два головні відділи: на історию найстарших всхідних народів і на грецко-римскі часи. Знемежи найстарших всхідних народів, котрі остали ся ще аж до наших часів, а котрі вже дуже давно зорґанїзовали ся в державу, та витворили собі свою власну культуру, один, хіньскій нарід, звертає в наших часах особливо увагу на себе. Події на далекім Всходї, котрі скорше, чи пізнїйше, не позістануть певно без наслідків для Европи, спонукують кождого, хто лиш трошки інтересує ся тим, що діє ся в сьвітї, познакомити ся близше з народом, котрий нинї творить найстаршу і найбільшу державу, а для котрого очевидно настала що найменьше пора переобразованя. Ми користаємо з сеї нагоди і притім хочемо розказати також і дещо з історії того народу, котра з деяких взглядів єсть і цїкава і поучаюча.

Двох єсть нинї політично недужих на Всходї, і обох взяли ся лїчити одні і ті самі лікарі европейскі: один — Туреччина — на близшім Всходї, котрого недугу европейскі лікарі своїми рецептами в виді нот дипломатичних довели до малої застої; другий — Хіна — на далекім Всходї, котрому ті лікарі ординують повільну ампутацию і вже навіть розпочали єї поволи і оглядно робити, щоби недужий не кидав ся дуже, та не наробив такого крику, аби аж Европа від него перепудила ся.

Зараз по хіньско-японьскій війнї, коли великі держави европейскі, головно Нїмеччина і Росия, не дали Японцям використати вповнї своєї побіди, можна було зміркувати, що стало ся то не так в інтересї хіньскої держави, як скорше задля того, щоби відопхнути небезпечного суперника, якими показ. ли ся Японцї, від предмету добичи, на котрий ласим оком почала зглядати ся дипломация згаданих держав. Не богато минуло часу, а вже скориста-

як і Поляки. Був се час того духового пригноблення і угніту, що не вільно було нікому бубути ані Русином ані Поляком і здає ся мені, що за тими часами не будемо тужити і не хотіли-б ми, щоб они знов вернули. Сказано було, що доперва від часу, як сойм настав, отже від конституцийної ери, зачав ся сепаратизм. Я пригадаю панам, котрі тут з давнійших часів засідають, як я, в тім в. соймі, як тут виступали власне мужі з тої сторони (з польскої), мужі великого досьвіду і широкого погляду на справу рускогo народу і польского і ті власне звертали увагу на се, що треба Русинам дати нагоду до свобідного розвою народного і політичного. Се не були сепаратисти. Не буду наводити їх імена, бо кождому они в живій памяти задержали ся, а стенографічні записки записали їх імена і промови по всї часи.

Перший з нинїшних бесїдників (Торосевич) висказав також, що засновуванє нових шкіл руских довело до ще більшого сепаратизму і до більшої неохоти межи народностию польскою і рускою, що навіть чути голоси, котрі жадають, щоби Поляків вигнати за Сан. Я не перечу, що є такі голоси, але також і ви, панове, того не заперечите, що є ще такі голоси в вашій суспільности, котрі кажуть, що нема Русинів і що не можна їх узнавати окремим народом, не треба нїчого для них зробити, бо они повинні перестати істнувати. Але треба признати, що на щастє такі голоси досить рідкі в одній і в другій народности і що раз їх менше. Они вимерають в міру того, як суспільність одна і друга приходить до того переконаня, що ані ми не можемо вас вигнати за Сан, ані ви не можете нас спольщити, а що свобідний розвій одної і другої народности не лише не шкодить ані одній ані другій, не шкодить ані краєви ані державі, але противно є дуже пожаданий в інтересі обидвох народностий.

(Конець буде.)

Вісти політичні.

В суботу були у Віднї чески посли: др. Кайцль, кн. Фридрих Шварценберґ, кн. Ф. Льобкович, др. Енґель і др. Крамарж, котрі представили президентови мінїстрів бар. Ґавчови переслїдуваня, яких дізнають славяньскі студенти від своїх нїмецких товаришів, та заявили ся против перериваня викладів. Крім того обговорювано на конференциї також розпорядженя язикові і речинець скликаня Ради державної. Бар. Ґавч мав обіцяти, що лишить соймови ческому досить часу, бо скличе Раду державну аж в марті. Після Politik, брав також і др. Ебенгох участь в конференциї. Словіньска ґазета Narod доносить, що нїмецкі посли з Чехії, запрошені бар. Ґавчом на конференцию, не явили ся. Ходить чутка, що нові розпорядженя язикові мають бути видані вже 14 с. м.

Справа кандидатури грецкого кн. Юрия на ґубернатора Крети есть нинї одною з найбільше інтересуючих справ політичних. Підчас, коли з одної сторони кажуть, що Росия, котра видвигнула сю кандидатуру, не хоче при нїй упирати ся, а в кругах Порти навіть доказують, що єї зовсїм залишено, бо она есть не до переведеня, то в кругах амбасадорских в Константинополи кажуть, що в сїй справі не змінило ся нїчого; она лиш стратила свій острий характер і стала ся предметом дружної виміни гадок межи державами. Цїкаву під сим взглядом вість подає Köln. Ztg. з Петербурга. Після тої вісти, переведенє кандидатури кн. Юрия наступить мабуть в той спосіб, що концерт держав европейских розвяже ся, і що лиш ті держави полишать свої войска на Креті, котрі підпирають кандидатуру кн. Юрия.

Новинки.

Львів дня 9-го лютого 1898.

— **Ц. к. краєва Рада шкільна** ухвалила між иншим на засїданю з дня 31-го січня 1898 р.: 1) Затвердити вибір п. Ізид. Ковалевского на заступника предсїдателя ц. к. окружної ради шкільної в Рогатинї; 2) затвердити вибір Март. Гливи, директора мужеской школи видїлової в Тернополи на представителя учительства до тернопільскої окружної ради шкільної; 3) іменувати учителями в народних школах: Єл. Поляківну, молодшою учителькою при 6-кл. школї женьскій в Сяноці, Лук. Лапчиньского управителем 3-кл. шк. в Ладичинї, Ник. Вишибанюка учит. 1-кл. шк. в Ключеві великім, Вікт. Розеншток молод. учит. при 3-кл. шк. в Кобиловолоках, Ів. Щенсцикевича старшим учит. 4-кл. шк. мужеской в Ярославі, Мар. Кмицикевичівну учит. 1-кл. шк. в Рахини, Володисл. Слезиньского управит. 2-кл. шк. в Ставчанах, Гр. Сполитакевича управит. 2-кл. шк. в Сїльци Беньковім, Мих. Стадника молод. учит. 2-кл. шк. в Сухоставі, Льва Стефановича учит. 1-кл шк. в Пилатківцях і Ядв. Дзбаньску учит. в Вільхівчику; 4) іменувати суплентами в школах середних: Володим. Дикого в рускій ґімназиї у Львові, Як. Захемского в ґімн. сьв. Яцка в Кракові, Йос. Мичиньского і Теоф. Моравецкого в III. ґімн. в Кракові, Дион. Коренця і Вал. Січиньского в ґімн. Франц-Йосифа у Львові, Володисл. Гицкевича і Ів. Щепаньского в IV. ґімн. у Львові, Вит. Цозля в ґімн. в Ряшеві, Казим. Врублевского в ґімн. Франц-Йосифа у Львові; 5) перенести суплентів середних шкіл: Мих. Матусяка з Бережан до ґімн. в Тернополи, Йос. Роздольского з Коломиї до рускої ґімн. у Львові, Володисл, Мислевича з Золочева до І-ої ґімн. в Перемишли, Едм. Цьонґлевича з Кракова до Бохнї, Евг. Лотоцкого з Бродів до Ярослава, Йос. Вербицкого з Ярослава до Ряшева, дра Казим. Ґоржицкого з ґімн. IV. до V. у Львові, Людв. Петриньского з ґімн. V. до IV. у Львові; 6) перемінити народні школи: 2-кл. в Добротворі на 4-кл. від 1-го вересня 1898, 2-кл. в Романові на 4-кл. від 1-го лютого 1898; 2-кл. в Хлопах на 3-кл. від 1-го вересня 1898, 1-кл. в Горуцку на 2-кл. від 1-го лютого 1898, 1-кл. в Княгининї селї на 2-ка. від 1-го марта 1898; 7) установити посади окремих катихитів римо- і греко-кат. для народних шкіл в Княгининї селї від 1-го вересня 1898; 8) приймити до відомости справозданє ц. к. краєвого інспектора шкільного з люстрациї приготовляючих курсів ґімназияльних Вікт. Недзялковскої у Львові і Соф. Стшалковскої у Львові.

— **Перенесеня.** Ц. к. Дирекция почт і телеграфів перенесла почтового контрольора Кар. Лукасевича з Ярослава до Львова, почтового официяла Йос. Кантуркевича з Бохнї і асистентів почтових Вікт. Балога з Станиславова і Йос. Лапского з Кракова всїх до Львова.

— **Ц. к Дирекция почт і телеґрафів** оповіщує: Сильний розвиток галицкого заведеня почт і телеграфів, а також службові відносини вимагають побільшеня числа експедиторів (мужчин), для котрих отвирають ся несогірші види на будучність. Отже галицка Дирекция почт і телеграфів

ла Нїмеччина з нагоди, що Хінцї убили нїмецкого місіонара, і роблячи собі сатисфакцию, заняла залив і місто над ним Кіао-чу (додаток: „чу“ до назви міста означає: „столиця округа другого степеня“) — дуже догідну позицию для военних кораблїв над Жовтим морем, звідки дуже добре можна стеречи приступу до внутра того-ж моря, або до заливу Чілї, звідки найлекший приступ до Пекіну, столиці хіньскої держави. Не стало ся то случайно; місце се вишукав був вже давно наперед нїмецкий амбасадор в Пекінї, не лиш з огляду на саму позицию над морем, яко великий і дуже догідний порт для военних кораблїв, але може ще більше з огляду на край положений поза сим містом, провінцию Шан-тунґ, дуже богату в поклади вугля камінного та всіляких руд і надаючу ся задля того знаменито на кольонію. Зразу говорено, що Нїмеччина задержить се місто і порт лиш до того часу, доки хіньске правительство не сповнить всїх жадань нїмецких, викликаних згаданим убитєм місіонара, але в Нїмеччинї знали вже дуже добре, що тут має бути нїмецка кольонїя, бо майже рівночасно з военними кораблями рушились і нїмецкі кольонїсти до Кіао-чу. Хвилеве занятє міста і заливу Кіао-чу перейшло незадовго в дїйстне посїданє Нїмеччини силою угоди найму на 99 лїт (а по правдї сказавши на віки), але правні відносини сеї нової посїлости нїмецкої не ясні ще доси самим Нїмцям.

О скілько доси звістно, віднаймила Нїмеччина від Хіни на довший час (як сказано, на 99 лїт) цїлий залив Кіао-чу аж по то місце, де він переходить вже в широке море; дальше на полудне і на північ від него всї ті землї, що сягають аж до природних границь, до гір, та острови в заливі — разом кілька квадратових миль, та казала собі признати в сих землях всї права верховної власти. Рівночасно станула угода, що посеред більшої полоси, витиченої доокола заливу, не сьміє хіньске правительство робити нїчого, нїчого розпоряджати без призволеня Нїмеччини, особливо же не сьміє робити нїякої трудности, коли би нїмецке правительство брало ся до реґуляциї рік. Сею угодою перейшла земля доокола Кіао-чу, місто і залив в дїйстне посїданє Нїмеччини. Дальше постановлено в угодї, що наколи би нїмецке правительство з яких небудь причин уважало сю нову посїлість за невідповідну для себе, то хіньске правительство обовязує ся визначити Нїмеччинї якесь инше місце на побережу, а будинки, заведеня і т. д., основані Нїмцями, має перейняти на себе і дати за них відповідне відшкодованє.

Так отже викроїла Нїмеччина дїйстно кусень тїла з хіньского орґанізму державного та ще й застерегла собі право краяти евентуально дальше. В подібний спосіб, а може й ще простїйший поступила собі Росия. Она просто казала собі лиш відступити „на хвилевий“ побут для своїх кораблїв найлїпший, бо сильно укріплений Порт-Артур, котрий хотїли по війнї задержати для себе Японцї, а до чого якраз Росия найбільше недопустила. Нема й сумніву, що Росия занявши раз се місто і порт не уступить ся вже з него, бо се есть дуже важна позиция для неї зі взгляду на Манджурию, котру можна вже майже уважати за російску провінцию, тим більше, що розійшли ся вже вісти, що від північи поступає на столицю Манджуриї, Мукдень, російске войско, котре вже й заняло деякі важнїйші міста.

Не диво, що по сих фактах понеслася по Европі чутка о подїлї Хіни межи европейскі держави і що кинулась зараз інтересована найбільше в Хінї Анґлїя. Ну, до подїлу ще дуже далеко, бо Хіна за надто велика держава, щоби єї так борзо і як-стій можна було роздїлити. Але то есть річию певною, що Хіни в найблизших часах жде велике переобразованє, бо до неї добирає ся силоміць европейска культура зі всїма своїми добрими і злими сторонами, і она вже не буде могла довго їй опирати ся.

Нинїшна Хіна, мимо того, що єї вже досить значно і на полудни і на північи обрізали, есть все ще значно більшою від цїлої Европи як що-до простору землї так і що до населеня. Яко держава сама в собі (без кольоній) есть она найбільшою а під взглядом устрою державного найстаршою на сьвітї. Цїла хіньска держава займає около 11,115.650 квадр. кільометрів простору а на нїм жиє звиш 360 (після инших около 400) мілїонів людий. (Европа, разом вже з островами, має 9,937.287 квадр. кільометрів простору і около 357 мілїонів людий).

Хінцї що-до раси суть походженя монґольского, але й годї подумати, щоб всїх тих 400 мілїонів людий виглядали один в одного однаково: косі очи, широкі лиця, круглі голови, твердий чорний волос, середний ріст і присадкувата будова тїла. Вже сама барва тїла не есть всюди однакова. В північній Хінї бувають дїти червонолицї, а навіть і старцї, коли здорові, бувають червоні на лици. Звичайно же бувають жовтавої барви. На полудни та жовтавість переходить в брунатну краску. Люди з північи бувають також рослїйші як на полудни. Лиш в одній полудневій провінциї Кванґ-тунґ жиють окремо побіч себе три племена, котрі ріжнять ся між собою не так походженем як мовою, говорять окремими, але все-таки трохи подібними до себе говорами. Перші з них називають ся П у н т і, первістні жителї, числом около 21 мілїонів; друге племя зве ся Г а к к а, люди зайшлі десь з північи, Г о к л ь о, люди зайшлі з провінциї Фукіян. Пунті мають в своїх руках всї уряди, торговлю, промисл і рільне господарство. Гакка ходять по найбільшій части на заробітки навіть за границю, а велика часть з них виходить до Формози. Гокльо жиють головно з риболовлї і держать ся длятого більше побережа. Наконець треба би до сих племен зачислити ще й племя

потребує кандидатів до практики експедиторскої, котру може відбувати молодіж, посїдаюча вимагані услівя, при урядах неерарияльних і при правительственних, розуміє ся, одержавши позволенє. В цїли одержаня позволеня треба вносити удокументовані поданя до почтової ц. к. Дирекциї у Львові.

— **На відновленє церкви в Станиславові** вставила буджетова комісия соймова суму 10.000 зр. платну в пятьох ратах.

— **З руских товариств.** Перше засїданє нового Головного Видїлу „Просьвіти“ з дня 3 н. ст. лютого 1898. 1) Видїл уконституував ся в слїдуючий спосіб: заступником голови вибраний о. сов. Тороньский, секретарем п. Яр. Грушкевич, касиером о. Темницкий, контрольором проф. П. Огоновский, редактором видавництв дир. Борковский, економом о. Лежогубский, бібліотекарем п. Паньківский, директором канцеляриї судья Ол. Танячкевичь, для відбираня письм і посилок грошевих п. Врецьона, завідателем каменицї др. К. Левицкий, реферeнтом для справ читальняних др. Пачовский, реферeнтом для справ філїй п. Мостович. 2) Визначено яко сталий день на засїданя четвер кождого тиждня. 3) Рiшено розписати конкурс на другого сталого урядника з речинцем до кінця лютого с. р.; услівя подадуть ся устно при зголошеню. 4) На отворенє читальнї в Ладичинї (повіта тернопольского) дня 13 с. м. рiшено вислати п. Короля, яко відпоручника головного видїлу. 5) Принято до відомости, що п. Король виїзджає по 15 с. м. на люстрацию читалень в повітї перемиском.

— **Львівский Папакоста.** Кароль Лозиньский, 18-лїтний льокай, родом з Залїщик, розбив минувшої ночи зелїзні двері з сїний каменицї під ч. 6 при ул. Гетманьскій у Львові, що вели до контори виміни Якова Штро і хотїв виломити другі двері внутрішні, аби дістати ся до канцеляриї, де того дня було кількасот тисячів готівки. Він зачав відривати солому і виносити на подвіре, але там побачив его сторож каменицї, придержав і віддав в руки полїциї небезпечного пташка.

— **О величезних снїжних заметах** доходять вісти з Америки. Дня 1-го лютого бісила ся в околицях Ню-Йорку така страшна буря, яку там люди памятають ще з 12-го марта 1888 року. Снїг засипав всї дороги і зелїзничі лїнїї, засипані також в поли цїлі поїзди. Буря лютувала особливо в Бостонї, з котрим комунїкация перервана цїлковито. Улицї там так засипані, що не можна ними перейти. Убитих є 200 коний, котрі дотикали ся дротів електричної зелїзницї і перевертали ся неживі в снїг, де і щезали під грубою верствою. Людий також богато погибнуло. На побережах згинуло 33 моряків і 3 подорожних. В ночи в містї і на передмістях вибухли огнї.

— **Потїха в смутку.** В одрім містї в Англії, умер вже рік тому богатий купець, по котрім остало 150.000 долярів мастку. Той купець був самотний, не мав нікого вже з свояків, лиш одного сестрінця, котрий виїхав до Америки і пропав без вісти. Щасливий той сестрінець зове ся С. М. Оливер. Довго за ним шукали, але без успіху. Аж недавно Оливер дістав ся за якийсь проступок до „Іванової хати“ в однім місточку в Монтанї. Підчас процесу пригадали собі адвокати імя Оливера, що було оголошене по ґазетах і запитали его, звідки походить. Він оповів їм все і адвокати переконали ся, що то той самий, за котрим глядають англїйскі власти, щоби ему передати спадок по стрику. Розуміє ся втїшив ся Оливер такою несподїванкою, але з радости затерали руки і адвокати, бо добре при тім заробили.

Конкурс.

Головний Видїл Товариства „Просьвіта“ у Львові розписує отсим конкурс на запомогу стипендийну імени Теодора Качали, сина Григория, бувшого господаря в Фирлїєві, в квоті 120 зр. а. в.

Запомога призначена для сина селяньского господаря, рускої народности, ученика середних шкіл або студента університету, з нотами в сьвідоцтві переважно відзначаючими, взглядно добрими кольоквіями. Поданя, заосмотрені сьвідоцтвами науки, як також сьвідоцтвом убожества, виставленим від уряду парохіяльного і стверджeним через зверхність громадску, належить внести до Головного Видїлу Товариства „Просьвіта“ у Львові (Ринок, ч. 10, І. поверх) *найдальше до 15 н. ст. марта 1898 р.*

ТЕЛЕҐРАМИ.

Прага 9 лютого. На вчерашнім засїданю сойму вела ся дискусия над зміною ординациї виборчої до сойму ческого (внесенє Слявіка). Нїмцї спротивились сему внесеню. Засїданє відбуло ся спокійно.

Ґрац 9 лютого. Сойм ухвалив значною більшостию внесенє комісиї конституцийної в справі знесеня розпоряджень язикових.

Париж 9 лютого. Другого дня розправи в процесї Золї переслухувано між иншими жену Драйфуса, віцепрезидента сенату Шайрер-Кестнера і бувшого президента републики Казимір-Перієра. Велике враженє зробили слова Перієра, коли він сказав, що не може присягати, бо правди сказати не може, позаяк ему то не вільно. Золя жалував ся перед присяжними на то, що ему не дають навіть так боронити ся, як першому лїпшому злочинцеви та що его зневажають на улици. По розправі мусїла полїция его відвести. В містї велике заворушенє.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1897, після середно-европ. год

Відходять до

	Посиїшні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	10·50	4·40	8·55	6·45	—
Підволочиск	—	1·55	6·—	—	10·05	11·—	—
Підвол. з Підз.	6·15	2·08	—	—	10·27	11·27	—
Черновець	6·10	2·40	—	10·30	—	6·45	10·45
Ярослава	—	—	—	4·40	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·25	7·05	—	—
Тернополя	—	—	—	7·47		—	—
Гребенова [1])	—	—	—		9·20	—	—
Стрия, Сколього і Лавочного	—		—	5·20		3·05[2]	7·30
Зимної Води [3])	—	—	—	—	3·40	—	—
Брухович [4])	—	—	—		2·31	—	—
Брухович [5])	—	—	—	—	3·27	—	—
Янова	—	—	—	9·40	—	8·50[6]	7·48[7]
Янова	—	—	—	—	1·04[6]	3·15[7]	—

[1]) Від 10 липня до 31 серпня. [2]) До Сколього лише від 1 мая до 30 вересня вкл. [3]) Від 1 мая до 6 вересня в неділї і сьвята. [4]) Від 1 мая до 6 вересня в неділї і сьвята. [5]) Від 1 мая до 6 вересня в будні дни. [6]) Від 15 червня до 31 серпня лише в неділї і сьвята. [7]) Від 1 мая до 14 червня і від 1 до 30 вересня що день, а від 15 червня до 31 серпня лише в будні дни. [8]) Від 1 мая до 30 вересня вкл. [9]) Від 1 жовтня до 30 цьвітня.

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

Приходять з

Кракова	1·30	—	8·4	9·10	6·55	9·30	—
Підволочиск	2·30	10·—	—	—	—	3·30	6·—
Підвол. з Підз.	2.15	9·43	—	—	—	3·04	5·35
Черновець	9·50	1·50	—	—	7·30	5·45	9·10
Тернополя	—	—	—	7·52	—	—	—
Белзця	—	—	—	8·25	5·25	—	—
Ярослава	—	—	—	10·35	—	—	—
Гребенова	—	—	—	—	1·40[1]	—	—
Сколього і Стрия	—	—	—	12·10	8·05	1·51[2]	10·20
Брухович	—	—	—		—	8·15	—
Брухович	—	—	—	—	—	8·49	—
Янова	—	—	—	7·50	1.15	—	—
Янова	—	—	—	8·—[3]	9·01[4]	—	—

[1]) Від 10 липня до 31 серпня. [2]) Зі Сколього тілько від 1 мая до 30 вересня. [3]) Від 1 мая до 14 червня і від 1 до 30 вересня що день, а від 15 червня до 31 серпня лише в будні дни. [4]) Від 15 червнядо 31 серпня лише в неділї і сьвята.

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

За редакцию відповідає: **Адам Коехоцкий**

Танка, котрих Хінцї числять на 40.000 душ, а котрі живуть головно на рiцї Кантонї де на лодках і сплавах ставлять собі хати і заводять навіть городи або будують собі на рiцї доми на палях.

Впрочім, о скілько то дало ся розслїдити европейским подорожникам, не видко великої ріжницї в хіньским народї, крім тої, яку викликує кліmат і становище в суспільности. Та й Хіна має свій аристократичний тип з каблуковато загнутим носом, вузонькими прижмуреними очима і тоненькими зубами. Тяжко працюючі люди мають грубі черти лиця, запале широке лице, низке чоло, а на полудни нагадують трохи Маляїв.

Загально уважають в Европі Хінцїв за людий недобрих, мстивих і кровожадних різунів, до чого очевидно причинили ся найбільше части вісти про убиванє европейских місионарів. Так однакож не єсть. Хінцї суть людьми спокійного, лагідного характеру, як то загально признають всї ті подорожники, що мали нагоду придивити ся Хінцям близше в глубинї їх краю, а їх части конфлїкти з европейскими місионарами мають — як то пізнїйше побачимо — зовсім иншу причину. Нїмецкий природослїдник Ріхтгофен, що перший обїздив провінцию Сечван, каже, що „люди там дуже любі, чемні і дружливі, готові борзо стати ся нашими найщирійшими приятелями“. О Хінцях в Гонанї каже він: „Добродушнїйших людий як в Гонанї нема, здаєсь, на цїлім сьвітї“. Головною чертою характеру Хінцїв єсть їх веселість і добродушність. Усьміх на лици Хінця єсть майже постійною чертою, а Фортін каже, що „в Хінї навіть і жебраки, видко, веселі люди, а прочі жителї обходять ся з ними дружно.

Нас дивує, що Хінцї так уперто противлять ся европейскій культурі і ту упертість уважаємо також за черту хіньского характеру. Се трохи несправедливо. Насамперед треба зважити то, що хіньска культура убрала майже весь хіньский нарід в певні сталі форми, чим падала головно верховодячим верствам вид якоїсь закостенїлости, а відтак треба мати на оці і то, що кождий Хінець уважає культуру свого народу за найвисшу, і длятого з гордости держить єї уперто, тим більше, що европейска культура лиш дуже вузонькими стежками, через поодиноких людий дістає ся в нарід.

Хіньска мова відзначає ся тим, що кожде слово має лиш один склад і що слова зовсїм не зміняють ся так як у нас. Длятого був до недавна погляд, що хіньска мова єсть живим взірцем первістної людскої мови. Докладнїйші розслїди новійших часів довели до иншого погляду, а іменно до того, що теперішна хіньска мова єсть остаточним наслїдком розвою, який відбував ся через кілька тисячів лїт; давна ріжнородність мови вже затратила ся і остали ся лиш поодинокі склади — щось подібного як і в анґлїйскій мові затрачуєсь що раз більше зміна слів. Та односкладність в хіньскій мові єсть причиною, що одно слово може мати й кільканайцять значінь, а щоби ему надати то значінє, якого потреба, треба за кождий раз вимавляти иншим голосом або додавати ще якесь друге слово або на конець відповідно уміщувати в реченю. Так н. пр. слово „чо“ значить „стіл“, але крім того, ще й: дурний, капати, ловити, темний, багно, точити, радити, виливати вино і т. д. Се єсть причиною, що в письменній хіньскій мові не може бути й бесїди о якійсь азбуцї, лиш кожде слово мусить мати свій окремий знак. Після дра Пандера, що був професором на хіньскім університетї в Пекінї, має хіньска мова на всїлякі понятя 40.000 окремих слів, отже й тількож всїляких знаків в письмі.

(Дальше буде).

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.